

כללי ציטוט והפנייה למקורות בכתיבה אקדמית

הערה מקדימה

הבחירה בשיטה תיעשה בתיאום עם המרצה, ועליה לעמוד בהלימה עם נושא העבודה – בין אם הוא שייך למדעי הרוח או למדעי החברה. תהא השיטה שבה תבחרו אשר תהא, אנה הקפידו על העקרונות הבאים:

1. אל תקפצו משיטה לשיטה. שמרו על עקביות.
2. דאגו לציין את מלוא הפרטים (ראו להלן).
3. היו תקשורתיים, כלומר אל תבחרו במני קיצורים שאפשר ולא יהיו נהירים לקוראים.

כללי ציטוט והפנייה למקורות במדעי הרוח (MLA)

כללי הציטוט שלהלן מתייחסים למדעי הרוח, ומבוססים על כללי MLA (Modern Language Association). ציטוט ביבליוגרפי מפנה את הקורא למקור ממנו נלקח המידע. הציטוט מכיל פרטים כמו: שם המחבר, כותר, מקום הפרסום, שם המוציא לאור, תאריך הפרסום ומספרי העמודים הרלוונטיים.

א. ציטוט ו/או הפניה בגוף העבודה

כל ציטוט המופיע בגוף העבודה יובא במרכאות כפולות ובלוויית הערת הפניה, שתפקידה לאזכר את פרטי המקור שממנו הציטוט נלקח. על ההערה להיות ממוקמת כספרה עילית בסוף המשפט הרלוונטי, אחרי הנקודה. ההערות צריכות להיות ממוספרות ברצף שוטף. ישנן שתי אפשרויות למיקום גוף ההערה: בסוף כל עמוד (foot note) או בסוף העבודה (end note). (שתי אפשרויות אלו קיימות בתוכנת Word – בחרו בתפריט "הוספה", ומתוכו את האפשרות "הערות שוליים"). מומלץ למקם את ההערה בסוף כל עמוד, מפני שמיקום כזה מקל על הקריאה והופך אותה לאפקטיבית יותר. בפעם הראשונה שצוטט מקור מסוים, עליו לכלול את כל הפרטים הביבליוגרפיים, כפי שהם מופיעים ברשימה הביבליוגרפית, בלוויית ציון מספר העמוד שממנו לקוח הציטוט (עמ'). בלועזית יצוין מספר העמוד בסימון p. (קיצור ל-page) במקרה של ציטוט מעמוד אחד, ובסימון pp. במקרה של ציטוט מיותר מעמוד אחד.

גומבריק, ארנסט, *קורות האמנות*, (תרגום: חיים עדיני וחנוך קלעי), תל-אביב: עם עובד, 1971. עמ' 5

Frye, Northop, *Anatomy of Criticism: Four Essays*, Princeton: Princeton University Press, 1975. p. 31

בפעמים הבאות שבהם מצוטט אותו מקור יש לכלול בהערה רק את שם המשפחה של המחבר, שם הטקסט (יכול להיות מקוצר, אך הקיצור צריך להיות הגיוני ולאפשר זיהוי של המקור) ומס' העמוד.

גומברייך, *קורות האמנות*. עמ' 10

Frye, *Anatomy of Criticism*. p. 51

גם במקרים שהדברים שאליהם אתם מתייחסים מובאים בשפה שלכם ואינם מצוטטים ישירות (מה שנקרא פרפראזה), יש לאזכר בהערה את המקור שממנו הם לקוחים. במקרה זה יש להוסיף את המילה "ראו" לפני רישום הפרטים הביבליוגרפיים.

ראו גומברייך, *קורות האמנות*. עמ' 12

See Frye, *Anatomy of Criticism: Four Essays*. p. 61

הפנייה רצופה ("שם" ו-"Ibid"): בהפניה רצופה לאותו מקור, עדיין יש צורך בהערה, אך אין צורך לחזור על פרטי המקור. לדוגמה, כשהערה מס' 1 מפנה את הקורא לגומברייך עמ' 5 וכמוה גם הערה 2, יש לכתוב "שם". כאשר ההפניה הראשונה היא למקור באנגלית, בהפניה החוזרת יכתב "Ibid" (Ibid - קיצור המילה הלטינית Ibidem, שמשמעה "באותו המקום"). כל עוד רצף האזכורים נשמר, אפשר להמשיך ולחזור על "שם" או Ibid. אך כאשר ההפניה החוזרת אינה באה ברצף, יש לחזור על שם המשפחה של המחבר ועל שם המקור (המקוצר), תוך ציון מחדש של מספר העמוד.

לדוגמה

1. גומברייך, ארנסט, *קורות האמנות*, (תרגמו: חיים עדיני וחנוך קלעי), תל-אביב: עם עובד, 1971.

עמ' 5

2. שם. עמ' 9

3. Frye, Northop, *Anatomy of Criticism: Four Essays*, Princeton: Princeton University

Press, 1975. p. 31

4. Ibid

5. גומברייך, *קורות האמנות*. עמ' 9

6. Frye, *Anatomy of Criticism*. p. 45

ב. רשימה ביבליוגרפית בסוף העבודה

הערות כלליות:

- רשימת כל המקורות ששימשו אותכם בעבודה תופיע מיד לאחר הסיכום בעמוד נפרד.

- המקורות נרשמים לפי סדר הא"ב של שם המשפחה של המחבר.
- בשימוש במספר ספרים של אותו מחבר, יש לסדרם בהתאם לסדר הא"ב של שמות הספרים.
- תחילה יירשמו המקורות בעברית ולאחר מכן המקורות בלועזית. אין לעשות הפרדה בין השפות הלוועזיות השונות.
- שם ספר בעברית ובלועזית יצוין בהטיה (*italics*).
- שם מאמר בעברית ובלועזית יצוין במרכאות. שם כתב העת יצוין בעברית ובלועזית בהטיה (*italics*).
- במקרה של ספרים, אין צורך לציין את מספרי העמודים. במקרה של מאמרים, יש לציין את מספרי העמודים של המאמרים שבהם נעשה שימוש. הדבר נכון הן לגבי מאמרים מכתבי עת הן לגבי מאמרים מקובצי מאמרים.
- חייב להיות תואם מוחלט בין ההפניות בגוף העבודה לבין רשימת המקורות הביבליוגרפיים!!!

ספרים

א. מחבר יחיד

שם משפחה, שם פרטי, שם הספר, מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת הוצאה.

ברינקר, מנחם, מבעד למדומה: משמעות וייצוג ביצירה הבדיונית, תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב והקיבוץ המאוחד, 1990.

Tan, Amy, *The Bonesetter's Daughter*, New York: Putnam, 2001.

ב. שני מחברים

שם משפחה, שם פרטי, ושם פרטי ושם משפחה, שם הספר, מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

שהם, גיורא, וגיורא רהב, אות קין, ירושלים: שוקן, 1984.

Gillespie, Paula, and Neal Lerner, *The Allyn and Bacon Guide to Peer Tutoring*, Boston: Allyn, 2000.

שימו לב: כשיש שני מחברים מציינים את השמות של שניהם [שם המחבר הראשון – שם משפחה ולאחריו שם פרטי, המחבר השני – שם פרטי ולאחריו שם משפחה]. יש להוסיף את ו' החיבור למחבר האחרון. אין סימני פיסוק בין שם פרטי ושם משפחה של המחבר השני.

ג. שלושה מחברים ומעלה

שם משפחה, שם פרטי, שם פרטי ושם משפחה, ואחרים, שם הספר, מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

יזרעאלי, דפנה, אריאלה פרידמן ואחרים, נשים במלכוד: על מצב האישה בישראל, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1992.

Tansey, Richard, Fred S. Kleiner, et al. *Gardner's Art Through the Ages*. Fort Worth: Harcourt Brace, 2000.

שימו לב: אין צורך לציין את שם המחבר מהמחבר השלישי ואילך, אלא לרשום "ואחרים". בלועזית – et al.

ספר מתורגם

שם פרטי, שם משפחה, שם הספר, (תרגום:.....), מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

גומבריק, ארנסט, *קורות האמנות*, (תרגום: חיים עדיני וחנוך קלעי), תל-אביב: עם עובד, 1971.

De Saussure, Ferdinand, *Course in General Linguistics*, (trans. Wade Baskin), New York: McGraw-Hill Philosophical Library, 1966.

שימו לב: שם המתרגם יופיע בסוגריים מייד אחרי שם הספר (תרגום:.....). בלועזית יופיע שם המתרגם בסוגריים בצירוף הקיצור trans.

קובץ מאמרים

שם משפחה, שם פרטי (עורך), שם הספר, מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

בשארה, עזמי (עורך), *הנאורות: פרויקט שלא נשלם?*, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1997.

Eric, Bentley (ed.), *The Theory of Modern Stage*, Harmondsworth: Penguin Books, 1986.

שימו לב: שם העורך יופיע במקום שם המחבר. בעברית תתווסף המילה (עורך) ובלועזית (ed.).

מאמר מקובץ מאמרים

שם משפחה, שם פרטי, "שם המאמר", בתוך שם הספר, (עורך:.....), מקום הוצאה: שם הוצאה, שנת הוצאה. מספרי עמודים.

פוקו, מישל, "הנאורות מהי?", בתוך *הנאורות - פרויקט שלא נשלם?* (עורך: עזמי בשארה), תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1997. עמ' 79-97

Brecht, Bertolt, "On Experimental Theatre", in *The Theory of Modern Stage* (ed. Eric Bentley), Harmondsworth: Penguin Books, 1986. pp. 144-161

שימו לב: שם המאמר בעברית ובלועזית יופיע במרכאות. שם העורך יצוין בסוגריים. בסוף הרישום יופיעו מספרי העמודים של המאמר. בעברית הם יצוינו בקיצור עמ'. בלועזית הם יצוינו באותיות pp.

מאמר מכתב-עת

שם משפחה, שם פרטי, "שם המאמר", שם כתב-העת, מס' גיליון ו/או כרך (מועד הפרסום). מס' עמודים

ברגר, תמר, "כאן זה שהינו שם", פלסטיקה, מס' 4 (ינואר 2002). עמ' 91-98
Rosenblum, Robert, "The Demoiselles d'Avignon Revisited", *Art News*, Vol. 72:4 (April 1973). pp. 15-25

קטלוג

שם הקטלוג (קטלוג תערוכה), אוצר: שם האוצר, מקום התערוכה: שם המוזיאון, תאריכי קיום התערוכה.

שנות העשרים באמנות ישראל (קטלוג תערוכה), אוצר: יגאל צלמונה, תל-אביב: מוזיאון תל-אביב, 24 מאי 1982
– 24 נובמבר 1982 .

שימו לב: מאחר שלקטלוג אין מחבר אחד, בתחילה יופיע שם הקטלוג, אחר-כך שם העיר שבה הוצגה התערוכה ושם המוזיאון או הגלריה, כמו גם תאריך מדויק של התערוכה.

מקורות אלקטרוניים

מאמר אקדמי מכתב עת מקוון

שם משפחה, שם פרטי, "שם המאמר" [גרסה אלקטרונית], שם כתב-העת, מספר הגיליון (מועד הפרסום), נדלה בתאריך.... מ: כתובת אתר האינטרנט של המאמר.

רנסיר, ז'אק, "הפרדוקסים של האמנות הפוליטית" [גרסה אלקטרונית], בצלאל: כתב עת לתרבות חזותית וחומרית, גיל' 2 (יוני 2015), נדלה ב-1 יוני 2016 מ: <http://journal.bezalel.ac.il/archive/3567>

מאמר אקדמי ממאגר מידע

שם משפחה, שם פרטי, "שם המאמר", שם כתב-העת מספר הגיליון (מועד הפרסום), נדלה בתאריך.... מ: שם מאגר המידע.

Duve, Thierry de, "Joseph Beuys, or The Last of the Proletarian"s, *October*, Vol. 45 (Summer 1988), pp. 47-62, Retrived June 1 2016 from Jaystor databse.

כללי ציטוט והפנייה למקורות במדעי החברה

כללי הציטוט שלהלן מתייחסים למדעי החברה ומבוססים על כללי APA (American Psychological Association), מהדורה חמישית.

הערות כלליות:

- יש להתייחס הן לסדר הכתיבה הן לסימני הפיסוק. שם המקור מופיע בהטיה (*italics*).
- שנת הפרסום מופיעה מיד לאחר שם המחבר/ים.
- פריטים באנגלית יש לרשום ב-Capital Letters רק במקרים הבאים: תחילת שם המאמר או ספר, תחילת תת-כותר, או שמות פרטיים (למשל, שמות המחברים).
- יש לרשום את שם המשפחה של המחבר **במלואו**. שמות פרטיים ואמצעיים יש לציין רק **בראשי תיבות**. יש לרשום נקודה לאחר כל קיצור, ולהפריד בין שני ראשי התיבות באמצעות רווח. לדוגמה, מחבר ששמו Muhammad Hasan Amara, יירשם כך: Amara, M. H.

א. ציטוט ו/או הפנייה בגוף העבודה

בניגוד למקובל בשיטת ה-MLA, בשיטה זו אין להשתמש בהערה, אלא לרשום בגוף הטקסט בסוגריים את שם המחבר (שם משפחה בלבד), שנת הפרסום, והעמוד המצוטט בסוגריים, באופן הבא: (שם המחבר, שנה, מספר עמוד). יש להפריד בין הפרטים השונים על-ידי פסיק (בין שם המחבר לשנה ובין השנה לעמוד). במקור בעברית יש לרשום את מילת הקיצור עמ' לפני מספרי העמודים. במקור בלועזית יש לרשום את האותיות p. (במקרה של הפניה לעמוד בודד) או pp. (במקרה של הפניה לעמה עמודים). אם שם המחבר המצוטט כבר הופיע בטקסט, יש לציין רק את תאריך הפרסום והעמוד בסוגריים: יש לרשום את שנת הפרסום בסוגריים מיד לאחר ציון שם המחבר, ויש לציין את מספר העמוד הרלוונטי בסוגריים נפרדים, בתום הציטוט. לדוגמה:

She stated, "The 'placebo effect' ...disappeared when behaviors were studied in this manner" (Miele, 1993, p. 276), but she did not clarify which behaviors were studied.

Miele (1993) found that "The 'placebo effect' which had been verified in previous studies, disappeared when behaviors were studied in this manner" (p. 276).

מקור משני: כאשר מתייחסים לרעיון שמופיע במאמר/ספר שבידיכם, אך הוא הוצג על-ידי אדם אחר, יש לצטט את הספר/המאמר שבידיכם, ולא את הוגה הרעיון. למשל, אם פרויד יוזכר בספר של רבקה מנה, יש לרשום כך בגוף העבודה: פרויד מציין ש.... (מצוטט אצל מנה, 1982). ברשימה הביבליוגרפית יש לציין את רבקה מנה כמקור ולא את פרויד.

ציון שני מחברים

(אדגר וסדג'וויק, 2007)

(Chiapello & Boltanski, 2005)

ציון שלושה מחברים

(כהן, לוי ושחאדה, 2006)

(Cohen, Levy & Shehada, 2006)

הפניות למספר פריטים יסודרו בסדר כרונולוגי על פי שנת ההוצאה לאור

(אגמבן, 2003; רנסייר, 2010)

(Danto, 1964; Bourriaud, 1998)

הפניות למספר פריטים שנכתבו על ידי אותו מחבר

(אבו שקרה, 2003; 2007)

(Bishop, 2004; 2012)

הפניות לפריט שנכתב על ידי יותר משלושה מחברים

(ג'ברין ואחרים, 2014)

(Lamont et. Al, 2002)

ב. רשימה ביבליוגרפית בסוף העבודה

הערות כלליות:

- רשימת כל המקורות ששימשו אתכם בעבודה תופיע מיד לאחר הסיכום בעמוד נפרד.
- אין למספר ו/או לסמן בכוכבית רשימת המקורות הביבליוגרפיים.
- המקורות נרשמים לפי סדר הא"ב של שם המשפחה של המחבר.
- יש לציין את האות הראשונה בלבד של השם הפרטי של המחבר.
- בשימוש במספר ספרים של אותו מחבר, יש לסדרם בהתאם לשנת הופעתם, מהמוקדם למאוחר.
- תחילה יירשמו המקורות בעברית ולאחר מכן המקורות בלועזית.
- שם ספר בעברית יצוין בעברית ובלועזית בהטיה.
- שם מאמר בעברית ובלועזית יצוין בלא מירכאות והטיה. שם כתב העת יצוין בעברית ובלועזית בהטיה.
- חייב להיות תואם מוחלט בין ההפניות בגוף העבודה לבין רשימת המקורות הביבליוגרפיים!!!

ספרים

א. מחבר יחיד

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם הספר. מקום ההוצאה: שם ההוצאה לאור.

גרוסמן, ד. (תשמ"ז 1987). *הזמן הזהוב*. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

Piaget, J. (1952). *Judgment and reasoning in the child*. New York: The Humanities Press.

שימו לב: יש לרשום הן את השנה העברית הן את השנה הלועזית של ספר עברי.

ב. שני מחברים ומעלה

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי, ושם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם הספר. מקום ההוצאה: שם ההוצאה לאור.

שיף, ז., ויערי א. (תש"ן 1990). *אינתיפאדה*. ירושלים: שוקן.

Amara, M. H., & Marley, A. A. (2002). *Language education policy: the Arab minority in Israel*. Dordrecht: Kluwer.

שימו לב: יש להוסיף את ו' החיבור או את הסימן & למחבר האחרון. יש לרשום את המחבר כאשר שם המשפחה מופיע בתחילה, ולאחר מכן השם הפרטי. יש לנהוג כך לגבי כל המחברים.

ספר מתורגם

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם הספר. (שם העורך) ושם המתרגם (מתרגם). מקום ההוצאה: שם ההוצאה לאור.

פרויד, ז. (2003). *עכבה, סימפטום וחרדה*. (ע. רולניק (עורך) וי. אור (מתרגם)). תל-אביב: רסלינג.

הערה: ניתן להבחין בין שנת כתיבת הטקסט לשנת ההוצאה לאור או פרסום התרגום, בוודאי אם מדובר בפער שנים גדול:

פרויד, ז. (2003 [1926]). *עכבה, סימפטום וחרדה*. (ע. רולניק (עורך) וי. אור (מתרגם)). תל-אביב: רסלינג.

Dostoevsky, F. ([1866] 1964). *Crime and punishment*. (G. Gibian Ed. & J. Coulson Trans). New York: Norton.

קובץ מאמרים

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם המאמר. בתוך: אות ראשונה של שם העורך ושם משפחה (עורך), שם הספר (עמודים). מקום ההוצאה: שם ההוצאה לאור.

נאמן, נ. (1989). גבולות הארץ חזון ומציאות. בתוך: מ. כוגן (עורך), *בן-גוריון והתנ"ך: עם וארצו (29-44)*.

באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון.

Clandinin, J. D. (1995). Still learning to teach. In T. Russell & F. Korthagen (Eds.), *Teachers who teach teachers: reflections on teacher education (25-31)*. London: Falmer Press.

ספר – פרק מתוך סדרת ספרים

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי, ושם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם הפרק. בתוך: שם העורך (עורך הסדרה) ושם העורך (עורך הכרך), שם הסדרה: מספר הכרך. שם הכרך בסדרה. (מהד', עמ'). מקום ההוצאה: שם ההוצאה לאור.

אופנהיימר, א. (1991). תפיסת המרחב. בתוך: א. נדלר (עורך הסדרה), מבוא לפסיכולוגיה: כרך א' יחידה 3. תפיסה. (67-55). תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

חזן, נ., השמשוני-יפה, נ., וקרן, א. (2002). המצב הקולוניאלי באפריקה. בתוך: נויברגר, ב. (עורך הסדרה), צמיחת המדינות החדשות באפריקה: כרך ב' יחידה 2. קולוניאליזם באפריקה. (מהד' משוכתבת ומעודכנת, 155-125). תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

Maccoby, E.E., & Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P.H. Mussen (Series Ed.) & E.M. Hetherington (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed., 1-101). New York: Wiley.

מאמר מכתב-עת

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם המאמר. שם כתב-העת מספר כרך (מספר החוברת), עמודים.

קניאל, ש. (2001). העברה בלמידה: תקוות חדשות. *מגמות* 41(3), 321-301.

Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., Tein, J., Coatsworth, D., & Lengua, L., et al. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68, 843-856.

מקורות אלקטרוניים

מאמר אקדמי מכתב עת מקוון

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם המאמר. [גרסה אלקטרונית]. שם כתב-העת, מספר הכרך, נדלה בתאריך .... מ: כתובת אתר האינטרנט של המאמר.

אילן, ר. (2001). פגישה עם האבולוציה. [גרסה אלקטרונית]. עלון למורי הביולוגיה 165, נדלה ב-24 ספטמבר

2002 מ: <http://www.snunit.k12.il/bioteach/upload/a165/evolution.html>

Esses, V. M., & Gardner, R. C. (1996). Multiculturalism in Canada: Context and current status. [Electronic version]. *Canadian Journal of Behavioral Science* 28. Retrieved September 30, 2002, from http://cpa.ca/cjbsnew/1996/ful_edito.html

מאמר אקדמי ממאגר מידע

שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי. (שנה). שם המאמר. שם כתב העת, מספר הכרך, עמודים. נדלה בתאריך....
מ: שם המאגר.

Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakos, E. D., & White, L. A. (1993). Role of early supervisory experience in supervisor performance. *Journal of Applied Psychology*, 78, 443-449. Retrieved October 23, 2000, from PsycARTICLES database.